

ANTONIO TABUCCHI
PEREIRA
İDDİA EDİYOR

♥
CAN

ROMAN

İTALYANCA ASLINDAN ÇEVİREN
MÜNİR H. GÖLE

Antonio Tabucchi
PEREIRA
İDDİA EDİYOR...

Can Yayınları: 1499

Çağdaş Dünya Edebiyatı: 613

Sostiene Pereira, Antonio Tabucchi
© 1994 by Antonio Tabucchi
© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 2004
Bu kitabın Türkçe yayın hakları
Antonella Antonelli Apenzia Letteraria
aracılığıyla alınmıştır.

1. basım : 2005

Yayına Hazırlayan: Seçkin Selvi

Kapak Tasarımı: Erkal Yavi
Kapak Düzeni: Semih Özcan
Dizgi: Gülay Yıldız
Düzeltili: Fulya Tükel
Montaj: İlker Sipahi

Kapak Baskı: Çetin Ofset
İç Baskı ve Cilt: Şefik Matbaası

ISBN 975-07-0507-6

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33
<http://www.canyayinlari.com>
e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Antonio Tabucchi
PEREIRA
İDDİA EDİYOR...

ROMAN

Türkçesi
MÜNİR H. GÖLE

CAN YAYINLARI5

**ANTONIO TABUCCHI'NİN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
ÖTEKİ KİTAPLARI**

DAMASCENO MONTEIRO'NUN KAYIP BAŞI / *roman*
GİTTİKÇE GEÇ OLMAKTA / *roman*
HİNT GECE MÜZİĞİ / *roman*
UFUK ÇİZGİSİ / *roman*
ÖNEMİ OLMAYAN KÜÇÜK YANLIŞ ANLAMALAR / *öykü*
FERNANDO PESSOA'NIN SON ÜÇ GÜNÜ / *cancep*

Pereira, onunla bir yaz günü tanışmış olduğunu iddia ediyor. Güneşli, esintili, harika bir yaz günüydü ve Lizbon ışıldıyordu. Anlaşıldığı kadarıyla, Pereira yazı işlerindeydi ve ne yapacağını bilemiyordu, müdür tatildaydı ve Pereira kültür sayfasını hazırlamak zorundaydı, çünkü bundan böyle *Lisboa* gazetesinin bir kültür sayfası vardı, bu sayfanın sorumluluğu da ona verilmişti. Ve o, Pereira, ölümü düşünüyordu. Bu güzel yaz gününde, Atlantik esintisi ağaçların doruklarını okşarken, güneş ışıldarken ve kent pırıldarken, evet, kent penceresinin altında tam anlamıyla pırıldıyordu, ve gökyüzü maviyken, gökyüzü hiç görülmemiş mavilikte ve neredeyse insanın gözlerini yakan bir netlikteyken ölümü düşlemeye başladı, diye iddia ediyor Pereira. Neden? Bu konuda Pereira'nın söyleyeceği bir şeyi yok. Belki çocukluğunda babası *Yaşlı Pereira* adında bir cenaze levazımatçısı dükkânının sahibi olduğu için, belki de birkaç yıl önce karısı veremden öldüğü için ya da kendisi şişman, kalp hastası ve yüksek tansiyonlu olduğu ve doktoru böyle devam ederse çok yaşamayacağını söylediği için; sonuçta, Pereira ölümü düşündüğünü iddia ediyor. Ve rastlantı sonucu,

salt rastlantı sonucu, Pereira bir derginin sayfalarını karıştırmaya başladı. Edebî bir dergiydi, ama içinde bir de felsefe bölümü vardı. Belki de avangard dergilerden biriydi. Pereira pek emin değil, ama dergiye yazarların çoğunluğu Katolik'ti. Pereira da Katolik'ti, en azından o sırada kendini Katolik, iyi bir Katolik olarak görüyordu, yine de inanmaya pek yanaşmadığı bir şey vardı: bedenin yeniden dirilişi. Ruha inanıyordu, kesinlikle, çünkü bir ruhu olduğundan emindi; ama beden, ruhunu saran bütün bu et tabakası, hayır, bu dirilemezdi, dirilmesine ne gerek vardı ki? Her gün ona eşlik eden yağ, merdivenleri çıkarkenki ter, soluk kesilmesi, bütün bunlar neden dirilmeliydi ki? Hayır, bunu başka bir yaşamda, sonsuzlukta falan artık istemiyordu Pereira, bedenin dirilişine inanmak istemiyordu. Böylece, can sıkıntısının yarattığı bir kayıtsızlıkla yeniden dergiyi karıştırmaya girişti, dergide şöyle bir makale buldu: 'Geçen ay Lizbon Üniversitesi'nde tartışılan bir incelemeden, ölüm üzerine düşüncelerle ilgili bir bölüm yayınlıyoruz. Yazarı Francesco Monteiro Rossi, felsefe dalını en yüksek dereceyle bitirmiştir. Bu, denemenin sadece bir bölümüdür, yakın gelecekte yazarın yeniden bizimle işbirliği yapacağını umuyoruz.'

Pereira, başlığı olmayan makaleyi önceleri dalgın bir şekilde okuduğunu iddia ediyor, sonra da farkına varmadan başa dönüp bir bölümünü kâğıda geçirmiş. Neden mi yapmış bunu? Pereira bunu söyleyecek durumda değil. Belki bu Katolik avangard dergi onu rahatsız ediyordu, belki o gün, kendisi koyu Katolik olmasına karşın, Katoliklik de avangardlık da canına tak etmişti, belki de Lizbon'un şu pırlıtlı yazında, üzerine tüm ağırlığıyla çöken şu kütülle, bedenin yeniden dirilişi fikrinden nefret ediyordu; ne olursa olsun makaleyi kopya etmeye girişti, belki de nedeni dergiyi

bir an önce çöp sepetine atabilmekti.

Makalenin tamamını kopya etmediğini iddia ediyor Pereira, sadece birkaç satırını yazmış, şu satırları da belge olarak gösteriyor: 'Varlığımızın anlamını en derin ve genel bir şekilde belirleyen bağlantı, yaşamın ölümle olan ilişkisidir, çünkü varlığımızın ölümle sınırlı olması, yaşamın anlaşılması ve değerlendirilmesi için gereklidir.' Sonra Pereira telefon rehberini alıp Rossi, ne tuhaf bir ad, rehberde olsa olsa bir tane vardır, diye düşündü ve iddiasına göre tek bir numara çevirdi, çünkü numarayı çok iyi hatırlıyor. Hattın öbür ucundaki ses, alo, dedi. Alo, dedi Pereira, burası *Lisboa* gazetesi. Ses, evet, dedi. *Lisboa*, birkaç ay önce doğmuş bir Lizbon gazetesidir, demiş olduğunu iddia ediyor Pereira. Bilmem hiç okudunuz mu, apolitik ve bağımsız bir gazeteyiz, ama ruha inanıyoruz, yani Katolik eğilimlerimiz olduğunu söylemek istiyorum, Bay Monteiro Rossi ile görüşebilir miyim? Ahizenin öteki ucunda bir anlık bir sessizlik oldu, diye iddia ediyor Pereira, sonra ses Monteiro Rossi'nin kendisi olduğunu söyledi ve ruhla ilgilenmediğini ekledi. Pereira da birkaç saniye sessiz kaldı, çünkü ölüm üzerinde bu denli derin düşüncelere imzasını atan birinin, ruh üzerine kafa yormamış olması garibine gitmişti, diye iddia ediyor Pereira. O zaman da bir yanlış anlama olduğunu düşündü ve bedeninin yeniden dirilişi fikri geldi hemen aklına, bu da sabit fikirlerinden biriydi; Bay Monteiro Rossi'nin ölüm hakkındaki makalesini okuduğunu söyledi, sonra eğer Bay Monteiro Rossi'nin aklından geçen buysa, kendisinin de, yani Pereira'nın bedeninin dirilişine inanmadığını ekledi. Özetle, Pereira'nın zihni karışmıştı, diye iddia ediyor Pereira; bu da onu kızdırdı, özellikle kendine kızmasına neden oldu, çünkü tanımadığı birine telefon edip ruh ve bedeninin dirilişi gibi çok hassas, hatta

özel şeylerden söz etmek gibi kötü bir duruma düşürmüştü kendini. Pereira pişman oldu, diye iddia ediyor Pereira, az kalsın telefonu kapatıyordu, ama sonradan, nasıl olduysa devam etme gücünü kendinde buldu; adının Pereira, Doktor Pereira olduğunu, *Lisboa*'nın kültür sayfasını yönettiğini, *Lisboa*'nın şimdilik bir akşam gazetesi olduğunu, yani başkentten öteki gazeteleriyle aşık atamayacağını bildiğini, ama er veya geç yol alıp kendine bir yer edineceğine inandığını söyledi. *Lisboa*'nın sayfalarını şimdilik daha çok gönül işlerine ayırdığı doğrudur, ama cumartesi bir kültür sayfası da çıkarmaya karar vermişlerdi, yazı işlerinin kadrosu henüz tam değildi, bu yüzden bir köşe yazısı üstlenecek ve gazeteye dışarıdan destek olacak birine gereksinim duyuyorlardı.

Monteiro Rossi adlı kişi hiç beklemeden, hemen o gün yazı işlerine uğrayacağını geveledi, diye iddia ediyor Pereira. Rossi, ayrıca işle ilgilendiğini, bütün işlerin onu ilgilendirdiğini söyledi, çünkü, evet, üniversiteyi bitirmişti ve geçimini sağlamak zorundaydı, gerçekten çalışmaya ihtiyacı vardı. Ama Pereira şimdilik yazı işlerinde buluşmanın daha yerinde olduğunu söyleyecek kadar tedbirliydi, dışarda bir yerde buluşmak, kentte bir randevu vermek daha uygun düşerdi. Bunu söylemesinin nedeni, diye iddia ediyor Pereira, Rua Rodrigo da Fonseca'daki tıknefes vantilatörün sürekli vızladığı ve her şeye kuşkuyla bakıp zamanını kızartma yapmakla geçiren cadaloz kapıcı kadın yüzünden sürekli kızartma kokusunun hüküm sürdüğü şu ufak sefil odaya tanımadığı birini çağırmak istememesiydi. Ayrıca, *Lisboa*'nın kültür sayfasının yazı işlerinin sadece ondan, Pereira'dan, kümesinde sıcaktan ve sıkıntıdan terleyen tek bir adamdan ibaret olduğunun anlaşılmasını da istemiyordu. Pereira kentte bir yerde buluşmalarını önerdiğini iddia ediyor.

Monteiro Rossi de şöyle karşılık vermiş: Bu akşam Praça de Alegria'da bir halk gecesi var, şarkılar söylenecek, gitar çalınacak, ben de bir Napoliten şarkı söylemek için çağrılıyım. Belki biliyorsunuz, yarı İtalyanım, ama Napoli şivesini hiç bilmem, her neyse, lokalin sahibi bana dışarda bir masa ayırdı, masanın üstünde Monteiro Rossi yazılı küçük bir kart olacak, orada görüşmeye ne dersiniz? Pereira, evet dediğini iddia ediyor, sonra telefonu kapatıp terini sildi. Derken 'Anımsamalar' başlıklı kısa bir köşe yazısı yazmak gibi harika bir fikir geldi aklına, hemen ertesi cumartesi yayınlamayı düşündü makaleyi. Belki de İtalya'yı düşündüğü için kurulmuş makine gibi başlığı yazdı: *İki yıl önce bugün, Luigi Pirandello aramızdan ayrıldı*. Sonra altbaşlığı yazdı: 'Büyük tiyatro yazarının, Lizbon'da *Düş Bu, Belki de Değil*¹ adlı oyunu sahnelenmişti. Yirmibeş Temmuz bindokuzyüzotuzsekiz günüydü ve Lizbon bir Atlantik esintisinin mavi gökyüzü altında parıldıyordu,' diye iddia ediyor Pereira.

¹ Sogno ma forse no. (Yay.)

Pereira, o gün öğleden sonra havanın değiştiğini iddia ediyor. Atlantik'ten gelen esinti birden kesilince bastıran kalın sis perdesi yüzünden kent yakıcı bir kefenin içine sarmalanmış buldu kendini. Pereira bürodan çıkmadan önce, kendi parasıyla satın alıp kapının arkasına astığı termometreye baktı. Otuzsekiz dereceyi gösteriyordu. Pereira vantilatörü kapattı, merdivenlerde ona, hoşçakalın Doktor Pereira, diyen kapıcı kadınla karşılaştı, avluda dalgalanan kızartma kokusunu bir kez daha burnuna çekti ve sonunda temiz havaya çıktı. Giriş kapısının önünde mahalle pazarı kurulmuştu. Guarda Nacional Republicana'nın¹ iki kamyoneti orada duruyordu. Pereira, pazarın çalkalandığını biliyordu, çünkü önceki gün Alentejo'da polis, pazara mal getiren sosyalist bir arabacıyı öldürmüştü. İşte bu nedenle Guarda Nacional Republicana pazarın demir parmaklıkları önünde bekliyordu. Ama *Lisboa*, daha doğrusu müdür yardımcısı haberi yayınlamak cesaretini bulamamıştı, çünkü müdür tatildeydi, serinlemek ve kaplıca sularından nasibini almak için Buçaco'ya gitmişti, zaten sosyalist bir arabacının Alentejo'da arabasının içinde katledildiği ve bütün kavunları kana buladığı haberini vermeye kim cesaret

¹ Ulusal Cumhuriyet Muhafızları (Çev.)

edebilirdi ki? Kimse, çünkü ülke susuyordu, susmaktan başka bir şey gelmezdi elinden, bu arada da insanlar ölüyor, polis de keyfince hareket ediyordu. Pereira terlemeye başladı, çünkü yeniden ölümü düşünmeye başlamıştı. Bu kenti ölümün pis kokusu kaplamış, bütün Avrupa'yı pis ölüm kokusu kaplamış, diye düşündü.

Oradan iki adım ilerde, hemen Yahudi kasabının yanındaki Café Orquidéa'ya gitti, içeri girip küçük bir masaya oturdu, içerde hiç değilse vantilatörler çalışıyordu, oysa dışarda sıcak dayanılır gibi değildi. Bir limonata söyledi kendine, tuvalete gitti, elini yüzünü ıslattı, sonra da bir puro isteyip akşam gazetesini sordu. Kahvenin garsonu Manuel de tutup *Lisboa*'yı getirdi. Pereira o günün provalarını görmemişti, böylece bilmediği bir gazeteymiş gibi sayfaları karıştırdı. İlk sayfada 'Dünyanın en lüks yatı bugün New York'tan hareket etti' yazıyordu. Pereira uzun uzun başlığa baktı, sonra gözlerini fotoğrafa çevirdi. Şampanya mantarlarını patlatmakla uğraşan bir grup hasır şapkalı ve gömlekli insanın resmiydi. Pereira terlemeye başladı, diye iddia ediyor Pereira ve bir kez daha bedenini dirilişini düşündü. Nasıl yani, diye düşündü, eğer dirilirim, bu hasır şapkalı insanlarla birlikte olmak için mi? Kendini gerçekten sonsuzluğun belirsiz bir limanında, bu yattaki insanlarla birlikte düşledi. Ve sonsuzluk, puslu bir sıcak kılıfının altında ezilmiş ve İngilizce konuşarak kadeh kaldırıp, oh oh, çeken şu insanlarla dayanılmaz bir yer olarak göründü ona. Pereira bir limonata daha getirtti. Eve gidip soğuk bir banyo mu almalı, yoksa birkaç yıl önce karısı öldüğü zaman günah çıkarmaya gittiği, sonra da ayda bir kez ziyaret ettiği rahip dostu, Mercês Kilisesi'nden Don António'ya mı uğramalı, diye düşündü. Don António'ya gitmeyi daha uygun buldu,

belki bu iyi gelirdi.

Öyle de yaptı. Pereira, bu sefer hesabı ödemeyi unuttuğunu iddia ediyor. Kaygısızca, daha doğrusu hiç düşünmeden yerinden kalkmış, çekip gitmişti, gazetesiyile şapkasını da masanın üzerinde bırakmıştı, belki bu sıcakta başını örtmek istemediğinden, belki de unutma alışkanlığı olduğundan.

Peder António çok çökmüştü, diye iddia ediyor Pereira. Gözünün altındaki halkalar yanaklarına kadar iniyordu ve iyi uyumamış birinin bitkinliği vardı üzerinde. Pereira nesi olduğunu sordu. Peder António da yanıtladı: Nasıl, haberin yok mu? Alentejolu bir adamı arabasında katlettiler, kentte ve başka yerlerde grevler var, hesapta bir gazetede çalışıyorsun, hangi dünyada yaşıyorsun sen? Dinle beni Pereira, gidip biraz bilgi edinsen hiç fena olmaz.

Bu kısa söyleşiden ve baştan savılma şeklinden altüst olmuş bir halde oradan çıktığını iddia ediyor Pereira. Şöyle düşünmüş: Hangi dünyada yaşıyorum ben? Ve aklına tuhaf bir fikir geldi, belki de yaşamıyordu, sanki çoktan ölmüş gibiydi. Daha da beteri, ölümü, inanmadığı bedeninin dirilişi ve buna benzer başka saçmalıkları düşünmekten başka bir şey yapmıyordu, yaşamı sağ kalmaktan öteye geçmiyordu, yaşamın bir kurgusuydu. Ve Pereira'nın üzerine bir bitkinlik çöktü, diye iddia ediyor Pereira. En yakın tramvay durağına kadar ayak sürümeyi başarıp Terreiro do Paço'ya giden tramvaya bindi. Pencereden, güzel Lizbon'unun ağır ağır geçip gitmesini seyretti, güzel binaların yükseldiği Avenida da Liberdade'yi inceledi, sonra da İngiliz tarzı Praça da Rossio'yu; Terreiro do Paço'da Şato'ya kadar çıkan başka bir tramvaya bindi. Katedral'de indi, çünkü çok yakında, Rua da Saudade'de oturuyordu. Evine giden yolu binbir zahmetle tırmandı. Kapıcının zilini çaldı, çünkü giriş

kapısının anahtarını aramak gelmiyordu içinden, aynı zamanda ev işlerini de çekip çeviren kapıcı kadın gelip kapıyı açtı. Doktor Pereira, dedi kapıcı kadın, akşam yemeğine pirzola kızarttım size. Pereira teşekkür etti, ağır ağır merdivenleri çıktı, her zaman bıraktığı yerden, paspasın altından anahtarını alıp içeri girdi. Holde karısının resminin bulunduğu kitaplığın önünde durdu. Bu fotoğrafı, bindokuzyüzyirmiyedi yılında, Madrid'e yaptıkları bir yolculuk sırasında kendisi çekmişti ve geri planda Escorial'ın iri karaltısı seçiliyordu. Kusura bakma, biraz geç kaldım, dedi Pereira.

Pereira bir süredir karısının resmiyle konuşma alışkanlığı edindiğini iddia ediyor. Gününü nasıl geçirdiğini anlatıyor, düşüncelerini açıyor, akıl danışlıyordu. Bilmem hangi dünyada yaşıyorum, dedi Pereira fotoğrafa, Peder António da aynı şeyi söyledi bana. Sorun ölümden başka bir şey düşünmememde, sanki bütün dünya ölmüş ya da ölmek üzere gibi geliyor bana. Sonra Pereira hiç doğmayan oğullarını düşündü. Evet, bir çocuk sahibi olmak isterdi, ama gecelerini uykusuz geçiren ve sanatoryumlarda uzun süreler kalan bu kırılğan hasta kadından isteyemezdi bunu. Üzüntü duydu. Çünkü bir oğlu, masa başına oturup tartışabileceği kocaman bir oğlu olsaydı, kendisini artık anımsamadığı uzak bir yolculuğa götüren şu portreyle konuşmak zorunda kalmayacaktı. Eh, ne yapalım, dedi; bu da karısının resminden ayrılma biçimiydi. Sonra mutfağa gitti, masaya oturdu ve tavanın kapağını kaldırdı. Pirzola soğuktu, ama canı ısıtmak istemiyordu. Hep öyle, kapıcı kadının bıraktığı gibi yedi: soğuk. Çabucak yedi yemeğini, banyoya gidip koltukaltlarını yıkadı, gömleğini değiştirdi, siyah bir boyunbağı taktı ve bindokuzyüzyirmiyedide Madrid'den aldığı bir parfüm şişesinin içinde kalan

İspanyol parfümünden biraz sıktı. Sırtına gri bir ceket atıp Praça da Alegria'ya gitmek için evden çıktı, çünkü saat dokuz olmuştı, diye iddia ediyor Pereira.

Pereira, o akşam kent sanki polislin eline geçmişti, diye iddia ediyor. Polisler her yerdeydiler. Pereira, Terreiro do Pao'ya kadar bir taksiye bindi, orada kemeraltlarında cipler duruyor, kısa namlulu tufekler taşıyan polisler geziniyordu. Belki gösteri yapılmasından ya da meydanlarda toplaşılmasından çekiniyor, bu yüzden de kentlin stratejik noktalarını tutuyorlardı. Pereira yürüyerek devam etmek isterdi, çünkü kardiolog biraz hareket etmesi gerektiğini söylemişti, ama bu uğursuz askerlerin önünden geçmeye cesaret edemedi, böylece Praça de Figueira'ya varmak için Rua dos Franqueiros'u kateden tramvaya bindi. Praça'da indiğinde karşısına başka polislerin çıktığını iddia ediyor Pereira. Bu sefer müfrezelerin önünden geçmek zorunda kalıp huzursuz oldu. Geçerken askerlere seslenen bir subayın sözleri çalındı kulağına: Unutmayın gençler, kışkırtıcılar hep pusuda bekler, gözünüzü dört açmalısınız.

Pereira çevresine baktı, sanki öğüt kendisine verilmişti, ama gözünü dört açmak için bir neden göremedi. Avenida da Liberdade sakindi, dondurmacı dükkânı açtı ve masalarda serinlemeye çalışan insanlar vardı. Pereira ana kaldırımında ağır adımlarla yürümeye başladı ve işte o anda müziğı işitti, diye

iddia ediyor Pereira. Kulağa hoş gelen, melankolik bir müzikti. Coimbra gitarıyla çalınıyordu. Müzikle polis kuvvetlerinin bağlaşması garibine gitti. Müziğin Praça da Alegria'dan geldiğini düşündü, haklıydı, yaklaştıkça, müziğin yoğunluğu da artıyordu.

Meydan, kuşatma altındaki bir kent meydanına gerçekten benzemiyordu, diye iddia ediyor Pereira. Çünkü polis falan yoktu ortalıkta, hayır, sadece bir sıranın üzerinde uyuklayan, sarhoş olduğu belli bir gece bekçisi seçiliyordu. Meydan, kâğıttan çiçeklerle ve bir pencereden ötekine gerilmiş tellerden sarkan sarı ve yeşil ampullerle süslenmişti. Dışarıya masalar konmuştu ve birkaç çift dans ediyordu. Sonra meydanadaki iki ağacın arasına asılmış, üzerine dev gibi harflerle: *Francisco Franco'ya Saygı* yazılmış bez bir pankart gördü Pereira. Altında, daha küçük harflerle: *İspanya'daki Portekizli Askerlere Saygı*.

Pereira, hemen o anda, bunun Salazar yanlısı büyük bir şenlik olduğunu, bu yüzden de polisin önlem almaya gerek görmediğini anladığını iddia ediyor. Ve işte o zaman birçok kişinin yeşil gömlek giydiğini ve boyunlarına mendil bağladıklarını fark etti. Yıldırım çarpmışa dönerek durdu ve aynı anda farklı birçok şey geçti kafasından: Monteiro Rossi'nin de onlardan biri olabileceğini düşündü, kavunlarını kanla lekeleyen Alentejolu arabacıyı düşündü, onu burada görseydi Peder António'nun ne diyeceğini düşündü. Bütün bunları düşündü ve bekçinin uyukladığı sıraya çöküp düşüncelere daldı. Daha doğrusu, kendisini müziğe bıraktı, çünkü her şeye karşın, müzik hoşuna gidiyordu. Biri viyola, öteki gitar çalan iki ihtiyarın çaldıkları, gençliklerinden, üniversite öğrencisi oldukları ve yaşamı ıslık ıslık bir gelecek gibi düşledikleri dönemden kalma, yüreğe işleyen Coimbra ezgileriydi. Kendisi de, o dönemdeki öğrenci şen-

liklerinde viyola çalardı, zayıf ve çevikti ve genç kızlar ona âşık olurlardı. Onun için deli olan ne kadar da çok güzel genç kız vardı. O ise, tersine, şiirler yazan ve sık sık başı ağrıyan, kırılğan ve solgun ufak tefek bir kıza tutulmuştu. Sonra yaşamındaki başka şeyleri düşündü, ama Pereira bunlardan söz etmek istemiyor, çünkü bunların sadece ve sadece kendine ait olduğunu ve elinde olmadan geldiği bu şenliğe bir şey katmayacağını iddia ediyor. Daha sonra Pereira, ince uzun boylu, açık renk gömlek giymiş bir delikanlının, oturduğu masadan kalkıp iki ihtiyar müzisyene katıldığını gördü, diye iddia ediyor Pereira. Ve kim bilir neden, kanı kaynadı delikanlıya, belki de bu delikanlıda kendini görmüştü, sanki Coimbra dönemine geri gitmişti, bir anlamda delikanlı ona benziyordu, görünümü değil, devinimi, biraz da alnına düşen tutamıyla saçları. Delikanlı İtalyanca bir şarkı, *O sole mio*'yu söylemeye başladı. Pereira sözleri anlamıyordu, ama güç ve yaşam dolu, güzel ve duru bir şarkıydı, yalnızca 'benim güzel güneşim' sözcüklerini anlıyordu, hepsi de o kadardı. Delikanlı şarkı söylerken, yeniden hafif bir Atlantik esintisi çıktı. Akşam serindi, her şey gözüne güzel göründü, sözünü etmek istemediği geçmiş yaşamı, Lizbon, renkli ampullerin üzerinde görünen gökkubbe ve içinde büyük bir özlem duydu Pereira ama neye özlem duyduğunu söylemek istemiyor. Her neyse, şarkı söyleyen delikanlının, öğle sonrası telefonda konuştuğu kişi olduğunu anladı, öyle ki delikanlı şarkısını bitirdiğinde oturduğu sıradan kalktı, çünkü merakı çekingenliğinden daha ağır basıyordu. Küçük masaya yönelip delikanlıya seslendi: Bay Monteiro Rossi sanırım. Monteiro Rossi, ayağa kalkmak için hamle yapınca küçük masaya çarptı ve önünde duran bira bardağı devrilererek bembeyaz pantolonunu lekeledi. Özür dilerim, diye

kem küm etti Pereira. Sakarlık bende, dedi delikanlı, sık sık gelir başıma, siz *Lisboa* gazetesinden Doktor Pereira olmalısınız, buyrun oturun lütfen. Ve elini uzattı.

Pereira, küçük masaya otururken biraz rahatsızlık duyduğunu iddia ediyor. Yerinin orası olmadığını, tanımadığı biriyle milliyetçi bir şenlikte karşılaşmasının saçmalığını, Peder António'nun bu davranışı onaylamayacağını, evine dönüp karısının portresiyle konuşmak, ondan özür dilemek istediğini düşündü. Bu karmaşık düşünceler sayesinde, söyleşiye girmek için doğrudan bir soru sorma cesaretini buldu ve kafasında pek tartmadan Monteiro Rossi'ye sordu: Salazar yanlısı gençlerin şenliği demek, siz de Salazar gençliğinden misiniz?

Monteiro Rossi, alnına düşen tutamı geri atıp yanıtladı: Felsefe diplomam var, felsefe ve edebiyata ilgi duyuyorum, ama bunun *Lisboa* ile ne gibi bir bağlantısı olabilir? Bir bağlantısı olabilir, diye karşılık verdiğini iddia ediyor Pereira, çünkü biz özgür ve bağımsız bir gazete çıkarıyor, politikaya da bulaşmak istemiyoruz.

O sırada, iki ihtiyar yeniden çalmaya başladı, melankolik tellerinden Francocu bir şarkı yayılıyordu, ama Pereira, rahatsızlığına rağmen oyuna katılmış olduğunu ve rolünü sürdürmesi gerektiğini kavradı. Garip bir biçimde, bunu yapabileceğini, çünkü dizginlerin kendi elinde bulunduğunu da anladı, çünkü kendisi *Lisboa* gazetesinden Doktor Pereira'ydı ve karşısındaki delikanlı ağzının içine bakıyordu. Böylece söze başladı: Ölüm hakkındaki yazınızı okudum, bana çok ilginç geldi. Ölüm hakkında bir inceleme kaleme aldım, diye karşılık verdi Monteiro Rossi, ama hepsini kendi kafamdan uydurmadığımı söylememe izin verin, derginin bu incelemeden yaptığı geniş alıntıyı

kopya ettim, itiraf ederim, bir kısmını Feuerbach'tan, bir kısmını da bir Fransız tinselciden, profesörün kendisi bile fark etmedi, bilirsiniz, profesörler sanıldığından daha cahildirler. Pereira, bütün akşam sormak istediği soruya geçmeden önce hayli tereddüt ettiğini iddia ediyor, nihayet garsonluk yapan yeşil gömleklili gence içecek bir şeyler ısmarladıktan sonra soruyu sormaya karar verdi. Kusuruma bakmazsanız, dedi Monteiro Rossi'ye, alkol kullanmıyor, sadece limonata içiyorum, bir tane ısmarlayacağım şimdi. Ve limonatasını yudumlarırken, sanki biri duyabilirmiş de kınayabilirmiş gibi alçak sesle sordu: Ya siz, özür dilerim, şey sormak istiyordum, ölüm sizi ilgilendiriyor mu?

Monteiro Rossi'nin yüzü geniş bir gülümsemeyle aydınlandı. Pereira bundan rahatsız olduğunu iddia ediyor. Ne diyorsunuz, Doktor Pereira, diye haykırdı Monteiro Rossi, beni yaşam ilgilendiriyor. Sonra daha alçak sesle sürdürdü: Bakın Doktor Pereira, ölümden bıktım artık, iki yıl önce annem öldü, Portekizliydi ve öğretmenlik yapıyordu, beyin anevrizmasından –bir damarın patladığını söylemek için zor bir sözcük– göz açıp kapayıncaya kadar gitti; geçen yıl, babam da aniden öldü, İtalyan'dı ve Lizbon Limanı'nın tersanelerinde gemi mühendisi olarak çalışıyordu, bana biraz para bıraktı, ama bu para suyunu çekti bile; İtalya'da yaşayan bir büyükannem var, ama oniki yaşından beri görmedim onu, ayrıca İtalya'ya gitmek de istemiyorum, orada durum bizimkinden de beter anlaşılır; yani ölümden gerçekten bıktım, Doktor Pereira, açık sözlülüğümü bağışlayın ama, bunu neden soruyorsunuz?

Pereira, limonatasından bir yudum aldı, elinin tersiyle dudaklarını silip karşılık verdi: Çünkü bir gazetedede ölen yazarlara övgüler düzmek ya da önemli bir yazar öldüğünde bir ölüm yazısı hazırlamak gerekir,

ANTONIO TABUCCHI

PEREIRA İDDİA EDİYOR

ROMAN

Yıl 1938. Lizbon. İspanya'da iç savaş, İtalya'da faşizm, Portekiz'de Salazar diktatörlüğü. Bir akşam gazetesinin kültür sayfasını hazırlayan *Pereira*'nın 'ölümcül' bir gazetecilik anlayışı vardır: Ölmüş yazarlarla ilgili anma yazılarına ve yaşayan yazarlar için önceden yazılmış ölüm yazılarına meraklıdır. Tıpkı kendi yaşamının da geçmiş ve anılar üstüne kurulu olması gibi. En yakın dostu, ölmüş karısının resmidir. Monteiro Rossi adında bir delikanlı ve sevgilisi Marta'yla tanışması, yaşlı gazetecinin yaşamını temelden değiştirecek, onu içsel bir olgunluğa, acıların yüklü bir bilinçlenmeye yöneltecektir. *Fernando Pessoa'nın Son Üç Günü*, *Hint Gece Müziği*, *Ufuk Çizgisi* adlı kitaplarını yayınladığımız **Antonio Tabucchi**, çağımızın en hümanist başyapıtlarından biri sayılabilecek *Pereira İddia Ediyor*'da, yakın geçmişimizin, belki de belirsiz şimdimizin düşüncelerini sorguluyor, okurun belleğinden uzun yıllar silinmeyecek bir başkişi yaratıyor.

KAPAK RESMİ: TOM WHITE

ISBN 975-07-0507-6

9 789750 705076

<http://www.canyayinlari.com>

KDV İÇİNDEDİR